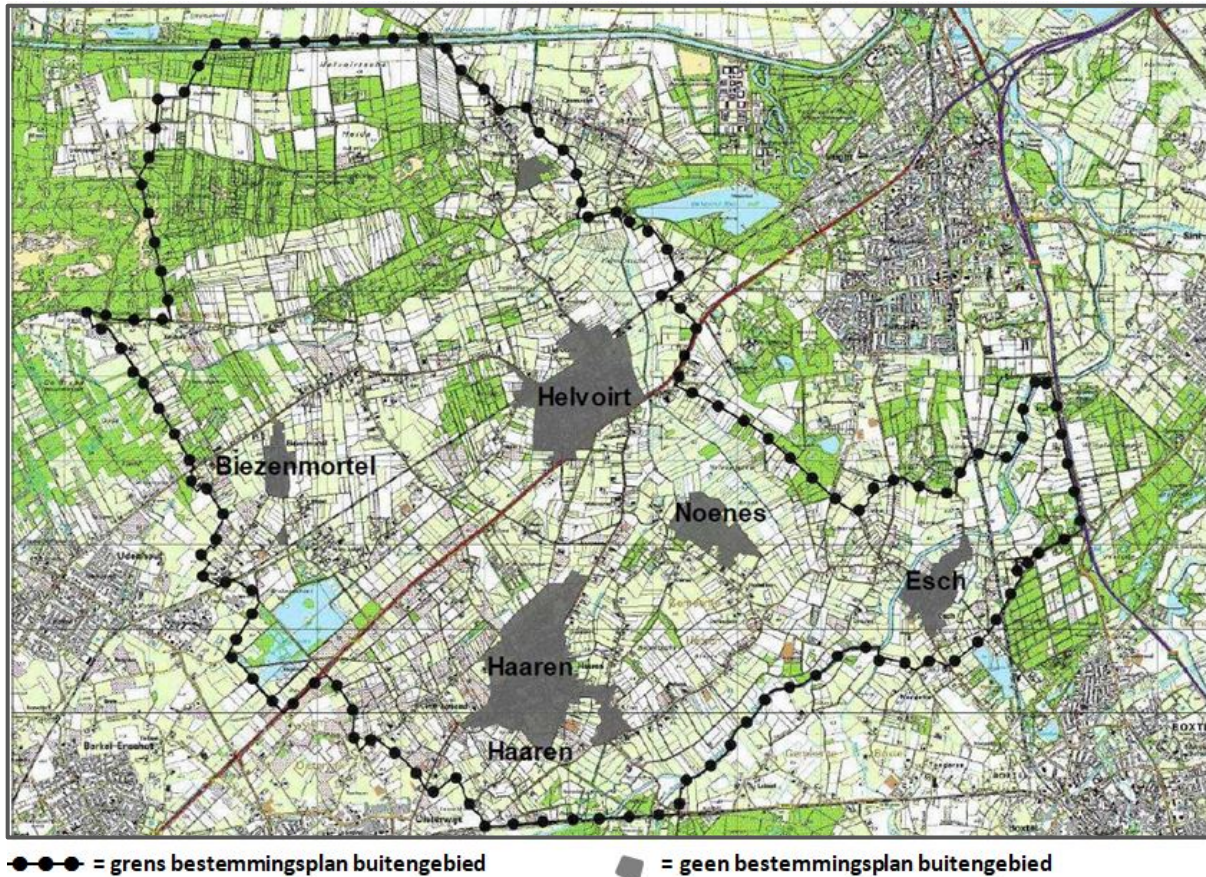

Opiniestuk Progressief'96: koester het buitengebied!

Door Chris Snellen en Sander Wieringa

De gemeente wil het bestemmingsplan Buitengebied actualiseren. Het betreft een belangrijk gebied waar veel aan de hand is. Hierbij een progressieve visie op ons buitengebied.

Het buitengebied is veruit het grootste deel van de gemeente, eigenlijk alles, behalve de bebouwde kommen. Er zijn weilanden, akkers, sier- en boomteelt en allerlei bedrijvigheid. Boerenbedrijven, maar o.m. ook transportbedrijven, aannemers, handel, industrie, horeca, recreatie en opslag. Er wonen, werken en recreëren veel mensen. Er leeft vee en wild. Er zijn verkeersverbindingen en er komen veel wandelaars, fietsers, ruiters en andere recreanten. En er is volop natuur, unieke flora en fauna en waardevol landschap. Kortom: een complex gebied met allerlei - soms tegengestelde - belangen. Het bestemmingsplan regelt de ruimtelijke ordening van een gebied dat bepaalt hoe onze dorpen liggen.

De overheid moet bestemmingsplannen liefst elke tien jaar actualiseren. Het huidige Bestemmingsplan is in 2011 afgerond dus B&W is er vroeg bij om dit nu al aan te pakken. Het is goed dat we er bijtijds naar kijken maar dan wel heel zorgvuldig. Want het buitengebied moeten we koesteren. Er is in het verleden veel verrommeld en dat moet worden tegengegaan. Bovendien moet het nieuwe plan rekening houden met nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen en inzichten.

Risico's en kansen

Er zijn grote risico's. Veel veehouders zijn niet in staat hun bedrijven een toekomst te geven, door de steeds hogere eisen of omdat ze geen opvolger hebben. Ze houden ermee op en daardoor komen stallen en weilanden leeg. Dat onroerend goed willen ze toch graag verkopen of anders gaan gebruiken. Andere veehouders zoeken het in schaalvergroting en zelfs megastallen. Ook niet-agrarische ondernemers willen meer ruimte voor hun bedrijven. Drugscriminelen vinden het buitengebied interessant voor hun misdrijven. Burgerbewoners willen meer mogelijkheden voor hun hobby's of huizen. De gemeente wordt bestookt met aanvragen voor vergunningen en verzoeken om af te wijken van regels. In de loop der tijd zijn er ook al heel wat gedeeltelijke herzieningen van het bestemmingsplan gekomen om tegemoet te komen aan al die wensen.

Er zijn ook kansen. Het progressieve gedachtegoed – 'groen en sociaal' - is eigenlijk heel conservatief ten aanzien van de natuur. Behoud wat er nog rest aan natuur. Andere belangen zijn ondergeschikt, tenzij het echt niet anders kan. Zo zit ook de wet in elkaar. Er is een strenge wet- en regelgeving voor natuurgebieden, waardevolle landschappen, wettelijk beschermde flora en fauna, verzuring van de bodem door stikstof en waterbeheer. Gebruikers zijn daardoor belemmerd in hun plannen. Maar we zien helaas dat veel gemeentebestuurders geneigd zijn om de regels te omzeilen of te negeren. Bestuursrechters zijn dan onverbiddeijk. Als er tenminste mensen zijn die de aantastingen bestrijden. Die groene wachters verdienen onze steun. Want de natuur zelf is weerloos.

Toekomst boerderijen

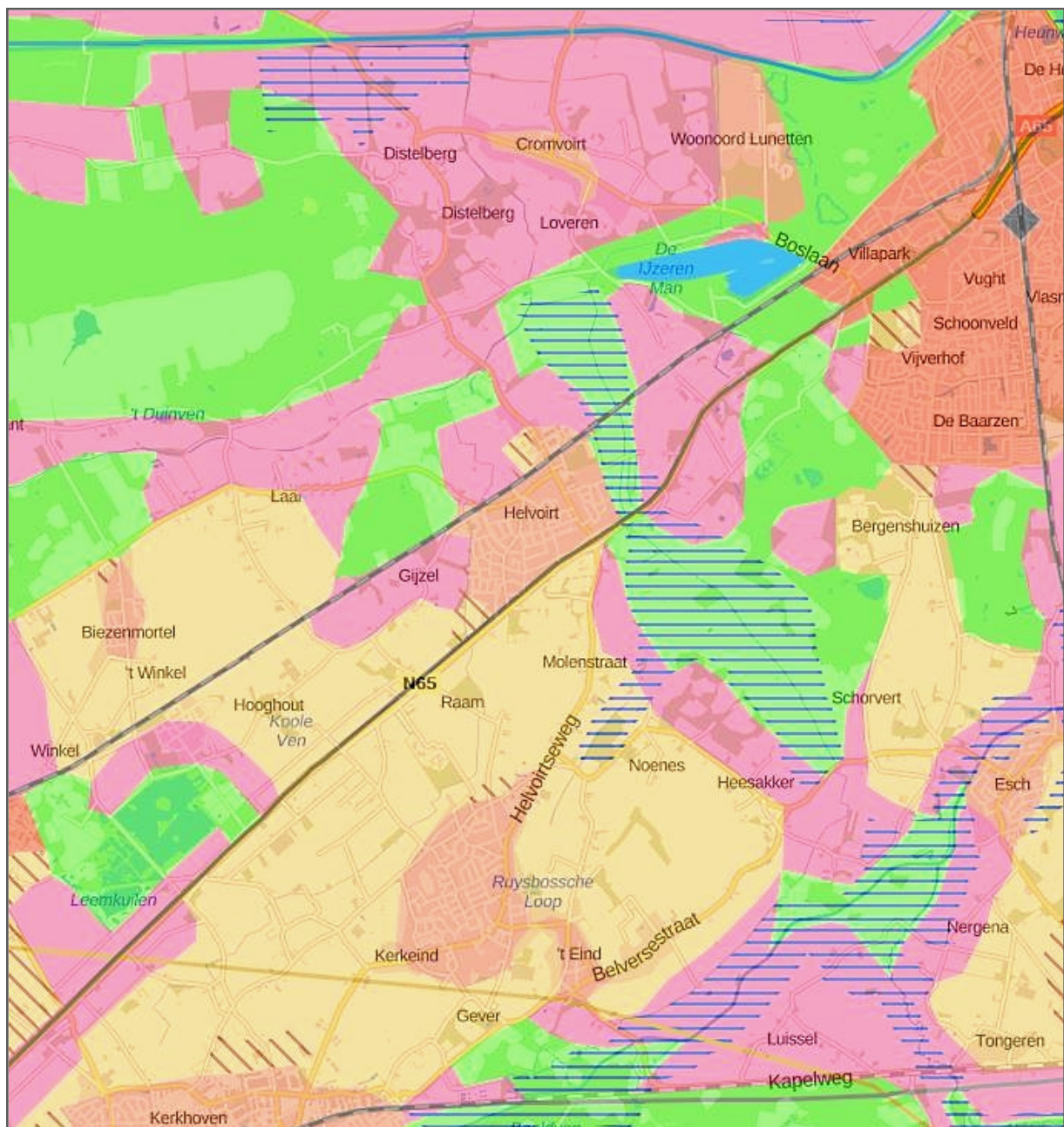
De wens om het bestemmingsplan snel te actualiseren komt van politiek actieve agrariërs. Die willen – nog vóór de gemeentelijke herindeling – regelen dat ze hun boerderijen kunnen gebruiken of verkopen voor ander gebruik. Dus willen ze dat er ook wonen of een andere bedrijf mag komen. Begrijpelijk, want als alleen 'agrarisch' mag wordt veel boerenbezit nutteloos omdat niemand er nog wil boeren.

Dat een gestopte boerderij een mooie plattelandswoning wordt – eventueel met kantoor of atelier aan huis - is prima. Maar wees voorzichtig met de regel dat er zich ook niet-agrarische bedrijven mogen vestigen. Het college denkt aan bedrijven tot 'milieucategorie 2'. Maar onder die categorie vallen bv. ook garagebedrijven, autohandel, aannemers, tankstations, partycentra en groothandel, zelfs vuurwerk- of munitieopslag, om maar wat te noemen. Als dat daar mag wordt het heel moeilijk om een aanvraag daarvoor te weigeren. En daar zitten de omwonenden en de natuur dan mooi mee te kijken. Vergeet niet dat in het buitengebied intussen veel meer burgers wonen dan boeren. De kans op burenruzies en beroepsprocedures neemt toe. En daar zitten na 2020 de overnemende gemeenten Vught, Boxtel, Oisterwijk en Tilburg niet op te wachten.

Wat zegt de provincie?

Het college zegt de zg. structuurvisies te zullen respecteren. Dat moet ook. Structuurvisies zijn overkoepelende regels voor de ruimtelijke ordening, waarin het rijk, de provincie en de gemeente hebben vastgelegd wat de doelen zijn voor de inrichting van hun grondgebied. Een gemeente is dus niet vrij om een bestemmingsplan zomaar te versoepelen. Vooral de provincie zit er bovenop en zal niet aarzelen om in te grijpen als dat nodig is. Die bevoegdheid heeft de provincie. En ook de Raad van State houdt de gemeente eraan. Het is allemaal wettelijk dichtgetimmerd in de Verordening Ruimte van de provincie.

De structuurvisie van de provincie en die van de gemeente Haaren komt neer op het principe dat de huidige bestemmingen allemaal ‘versterkt’ worden. Dus de natuur moet groener, de rust moet stiller, het water moet schoner, de lucht moet zuiverder. Daar kan niemand het mee oneens zijn! Maar het betekent ook dat de woonbestemmingen aangenamer, de bedrijfsbestemmingen lucratiever en de extensieve recreatiebestemmingen leuker mogen worden. Ook dat is prima.

Structuurvisie provincie: ■ = groenblauw kerngebied ■ = groenblauwe mantel ■ = gemengd

De provincie heeft in het buitengebied verschillende zones aangegeven. Het ‘groenblauw kerngebied’ is exclusief voor de natuur. Die mag daar op geen enkele wijze aangetast worden. Denk aan de Loonse en Drunense Duinen en de beekdalen. Nieuwe vormen van bedrijvigheid zijn hier vrijwel onmogelijk; ook recreatiebedrijven zijn hier strikt beperkt.

Dan is er de groenblauwe mantelzone. Hier mag alleen iets nieuws komen als het leidt tot versterking van het groen. Agrariërs in deze zone willen hun perceel misschien ook wel verkopen of verhuren aan een aannemers-, garage- of transportbedrijf. Maar in de groenblauwe zones kan dat niet, vinden wij.

De provincie zal daar ook een stokje voor steken. Van een boerderij in de groenblauwe zone een plattelandswoning maken is beter. En als er een oude stal wordt gesloopt dan kan op die plek ook een nieuwe woning komen, volgens de zg. ruimte-voor-ruimte-regeling.

De provincie heeft ook een zone 'gemengd landelijk gebied' aangewezen. Hier is het uitgangspunt: multifunctioneel gebruik. Vrijkomende agrarische bebouwing zou in deze zone dus gewijzigd kunnen worden in nieuwe bedrijvigheid, tot categorie 2. Het blijft wel landelijk gebied en dus wil het college een maximale bedrijfs grootte van 200 vierkante meter. Hier kunnen – onder voorwaarden – ook zonneweiden komen: percelen met zonnepanelen. Duurzame energieopwekking verdient steun, op plekken waar dat het landschap zo min mogelijk aantast. Dus niet in de groenblauwe zones. Dat geldt ook voor windmolens. Ook de gemeente Haaren moet bijdragen aan meer windenergie. Maar daarbij mag er geen schade zijn aan het landschap en het leefmilieu.

De provincie stelt strenge regels aan uitbreiding van veehouderijbedrijven. Het Besluit Zorgvuldige Veehouderij (BZV) stelt eisen aan dierenwelzijn, milieu en natuur. Als het bestemmingsplan Buitengebied uitbreiding van veehouderijen mogelijk wil maken, mag dat niet leiden tot meer stikstof in Natura 2000 gebied zoals de Loonse en Drunense Duinen. Dat gebied kampt al met een overmaat aan stikstof, vooral van vee en verkeer. Je ziet dat aan de oprukkende vergrassing van het stuifzand.

Haaren wordt wel de tuin van Brabant genoemd, vanwege de boomteelt. Mooi, maar er zitten ook schaduwkanten aan. Nu is veel grond bestemd tot boomteeltontwikkelingsgebied. Wij vinden dat dat wat minder kan in het nieuwe bestemmingsplan. Boomteelt dichterbij 500 meter van de beekdalen kan leiden tot verdroging omdat deze stroken zg. inziggebieden voor het water naar de beek zijn. De beekdalen zijn van grote ecologische waarde. Ook in gebieden met landschappelijke, geomorfologische of archeologische waarden moeten er voorwaarden komen voor boomteelt, om 'versaaing', 'verglazing' en 'plastificering' van het landschap tegen te gaan. En ter bescherming van de bolakkers.

Nog wat pijnpunten

Dan zijn er nog een paar pijnpunten in dit dossier. Denk aan de Noenes, de bosjes van de Distelberg, Haarendael en Duinoord. De overnemende gemeenten willen het liefst dat dat allemaal opgelost is voor de opsplitsing. De gemeente Haaren heeft hier in het nabije verleden grote problemen laten ontstaan en daar willen Vught en Oisterwijk niet mee opgezadeld worden.

Op de Noenes en in de recreatiewoningen op de Distelberg is permanente bewoning volgens ons beter voor de natuurdoelstellingen dan recreatiebewoning. Vaste bewoning leidt tot netter gebruik. Het mogen geen woonwijken worden dus de huisjes moeten strikte beperkingen krijgen voor omvang en perceelsinrichting. De provincie heeft een stringent beleid voor recreatiewoningen in de groenblauwe zone. Misschien moet permanent wonen hier worden gecompenseerd door elders natuur te versterken. Ook daar kan vrijkomend wei- of bouwland voor gebruikt worden.

Haarendael zal in samenspraak met de nieuwe eigenaar opgelost moeten worden. Vergeet het idee om hier een misplaatste onderwijscampus van te maken. Zorg dat het monument in oude luister hersteld wordt, dat de gedenkplaats goed kan functioneren, dat mensen hier kunnen wandelen en dat er een rustige exploitatie kan komen om de kosten terug te verdienen zodat de gemeenschap niet bij hoeft te passen. De gemeente heeft voor het landgoed een structuurvisie opgesteld. Die

moet worden doorvertaald in het Bestemmingsplan Buitengebied, zodat eigenaren en gebruikers hiermee bij de ontwikkeling van hun plannen rekening moeten houden.

Duinoord werd door een reeks van fouten van de gemeente veel te groot: milieucategorie 4, niet passend in groenblauw kerngebied! Maar de Raad van State greep in. Op diverse overtredingen moet nog gehandhaafd worden. Als Duinoord toch wil groeien dan moet dat maar ergens anders. Laat de gemeente daar eens over nadenken, net zo goed als wordt gedacht over betere locaties voor andere grote bedrijven die met hun zware vrachtwagens altijd dwars door een klein dorp moeten om ergens te komen. Zoek steun bij de provincie voor deze reallocaties.

De gemeente moet ook een uitweg vinden voor de geitenstallen in het buitengebied. We hebben hier de vreselijke Q-koorts gehad, afkomstig van geiten. Nog steeds is het de vraag of mensen in de nabijheid van geitenhouderijen veilig kunnen wonen. Zolang dat niet duidelijk is zijn de mogelijkheden rond geitenhouderijen beperkt. En als het ongezond blijkt dan zijn geiten in de buurt van mensen niet langer acceptabel. Ook grote kippenfarms zijn mogelijk ongezond voor omwonenden.

En laat de gemeente ruim baan geven aan nieuwe natuur. Help om vrijkomende agrarische gronden over te dragen aan Natuurmonumenten. In het grijze verleden hebben boeren overal 'woeste gronden' in cultuur gebracht, lees: bos gekapt en moeras drooggelegd. Je ziet het nog steeds een de opvallende 'happen' uit de bossen. Nu daar geen noodzaak meer voor is kunnen we wat teruggeven aan de natuur. Of als tussenvorm: voedselbossen. Daar wordt landbouw met natuur gecombineerd voor een duurzame voedselproductie. Biodivers, klimaatbestendig en mooi. En er valt ook nog wat mee te verdienen. Onze zandgronden in het buitengebied zijn er heel geschikt voor.

Al met al is de actualisering van het bestemmingsplan Buitengebied een complex proces. Wil dat als gemeente Haaren niet per sé even gauw voor 2020 doen. Want er staat veel op het spel. En de nieuwe gemeenten moeten na 2020 niet te maken krijgen met honderden bezwaarmakers, zoals bij de vorige herziening in 2009. Haastige spoed is zelden goed.

Chris Snellen (Haaren) en Sander Wieringa (Helvoirt) hebben veel ervaring met ruimtelijke ordening en omgevingsrecht. Ze zijn lid van Progressief'96 maar zitten niet in de gemeenteraad.